

**II. ULUŞAL
BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ
SEMPOZYUMU**

**21-23 ARALIK 2001
BURSA**

U.Ü EĞİTİM FAKÜLTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR BÖLÜMÜ

BİLİM KURULU

Füsun ÖZTÜRK KUTER
 Sedat MURATLI
 Hülya GÖKMEN
 Hasan KASAP
 Hatice ÇAMLIYAR
 Gıyasettin DEMİRHAN
 Zahit DİRİK
 Erdem ÖZDEMİR

DÜZENLEME KURULU

Füsun ÖZTÜRK KUTER
 H. Fevzi TOKER
 Z. Alparslan ACAR
 Türkan BULUT YİĞİTDİNÇ
 Şenay KOPARAN
 Ahmet APAYDIN
 Selçuk ÖZTOPRAK
 Okan GÜLTEKİN

SOSYAL AKTİVİTE KURULU

A.Reyzan ÖZDEMİR - Cengiz AKÇA - A. Nazım GÜRAK
 Hasan ATAÇ - Mine KAHRAMAN - Bilal ÇELEBİ

SEMPOZYUM SEKRETERLİĞİ

Mehmet YAVAŞ – Nimet HAŞIL KORKMAZ

YAYINA HAZIRLAYANLAR

Ahmet APAYDIN – Okan GÜLTEKİN

BASIM YERİ

AK MAT MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
 Haşim İşcan Devanı Kemal Bengü Cd. 24/19 BURSA
 Tel: (0.224) 2251333Pbx FaxⓉ0.224)2229886
 http:www.akmat.com.tr -Mail: akmat@akmat.com

ORTAÖĞRETİM KADEMESİNDE SPOR BÖLÜMÜNÜ SEÇEN ÖĞRENCİLERİN NİTELİKLERİNİN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. Filiz YAYLACI*

ÖZET

Bu araştırma, ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin kişisel özellikleri ve spor bölümüne ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Araştırma betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak öğrencilere yönelik anket formu geliştirilmiştir. Spor bölümü olan ortaöğretim kurumları çalışma evreni olarak alınmıştır. Anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS For Windows paket programından yararlanılarak χ^2 istatistik tekniği kullanılmıştır.

Araştırmada lise iki ve üçüncü sınıfa devam eden spor sınıfı öğrencilerinin cinsiyet, yaş, boy, kilo, halen devam ettikleri sınıf ve sınıf tekrar durumu, anne-babanın eğitim düzeyi ve mesleklerine ilişkin kişisel bulgulara yer verilmiştir. Ayrıca spor bölümünü seçme nedenleri, ilgilendikleri spor dalı ve spora ayrılan zaman, ailenin desteği, derslerde karşılaşılan sorun vb. konularda cinsiyete göre görüşler arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin sonuçlar yer almaktadır.

Bu araştırma sonuçlarının spor ile ilgili bölümlere öğrenci seçme-seçilmesinde uygulanan kriterlerin belirlenmesine, ortaöğretim kurumlarında açılmış olan spor bölümlerinin işlevselliğinin ve spora yönelik amaçları gerçekleştirme faaliyetlerinin gözden geçirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Ortaöğretim, yönlendirme, spor alan/kol/bölümü.

GİRİŞ

İlköğretimde beden eğitimi derslerinde kazanılan deneyimler ortaöğretime yansımaktadır. İlköğretimde beden eğitimi derslerinin yanı sıra okul takımı, spor kolları, eğitsel oyunlar, kısaca okul içi ve okul dışı faaliyetler ile kişisel beklentiler bir sonraki öğretim kademesine aktarılmaktadır. Ortaöğretim kademesinde dokuzuncu sınıf yöneltme sınıfı olarak görülmektedir. Bu sınıfta öğrencilerden kendilerini ve yeteneklerini tanıyarak bir üst sınıfta alan / kol / bölüm seçimine

Akdeniz Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

filiz@besyo.akdeniz.edu.tr

Tel: 0 242 227 45 35 Faks: 0 242 227 11 16

gitmeleri beklenmektedir. Ortaöğretimde yani lisede bu çalışmanın konusunu oluşturan spor bölümlerine geçiş lise ikinci sınıfta yapılmaktadır. Spor bölümlerine kaynaklık eden genel liseler, Spor Liseleri ve diğer mesleki ve teknik liselerden mezun olanlar yükseköğretim sınavlarına girmeye hak kazanırlar. Genel lisenin spor bölümlerinden ve dengi diğer liselerden mezun olanlar ÖSS sınavında istenen barajı aştıktan sonra özel yetenek sınavına girebilirler. Bu sınavlar BESYO ve Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümlerine ÖSYM'nin ÖSS kitapçığında belirttiği gibi "Özel yetenek gerektiren programların sınavları ile seçme ve yerleştirme işlemleri, yükseköğretim programlarının kendileri tarafından yapılmaktadır." (2001 ÖSS kılavuzu) ibaresine rağmen Ankara'da merkezi bir özel yetenek sınavı da yapılmaktadır. Üniversitelerde yapılan özel yetenek sınavlarına yapılan eleştiriler ise YÖK'ün bu sınavları kaldıracağı yönündeki haberler ile gazete manşetlerine taşınmaktadır (Hürriyet, 2 Aralık 1999).

Bu çalışmada iki temel soru şudur? Birincisi lise ikinci sınıfta spor bölümlerine seçme / seçilmeyi hak kazanan öğrencilerin nitelikleri nelerdir? Öğrenciler kişisel özelliklerinden dolayı bu bölümü seçmişler ise hangi nitelikleri taşımaktadırlar? Bu soru çalışmanın ana konusunu oluşturmaktadır.

Eğer seçilme okul tarafından yapılmış ise hangi kriterler uygulanmaktadır? Bu sorunun cevabı ise yapılan bu çalışmanın devamı olan ve halen devam etmekte olan bir başka araştırma ile yanıtlanmaya çalışılacaktır. Bu araştırmanın çalışma evrenini Antalya il merkezinde spor bölümü olan genel liseler oluşturduğundan, okul müdürü, müdür yardımcısı ve beden eğitimi öğretmenlerine iki sorudan oluşan bir anket uygulanmıştır. Yönetici ve öğretmenlerden ortaöğretim kademesinde spor bölümüne öğrenci seçiminde uygulanan kriterleri ortaya çıkarmak amacıyla verilen ifadeleri işaretlemeleri istenmiştir.

Yönetmelikler çerçevesinde bakacak olursak spor bölümlerine yöneltme;

1. Onuncu sınıfta yapılmaktadır.
2. Alana kaynaklık eden derslere ait yıl sonu notlarının ağırlık ortalamasının 3.00 ve daha yukarı olması gerekmektedir (Daha önce yıl sonu notlarının ağırlıklı ortalaması 2,50 ve daha yukarı idi) (M. E. B. Tebliğler Dergisi, s:792). 3.
3. Öğrenciler; ilgi, istek, yetenek ve derslerdeki başarı durumlarına göre alanlara yönelir ve yönlendirilirler (Daha önce ortalama, birden çok alan için yeterli ise istediği alanı seçebiliyordu).
4. Öğrenciler ders yılının başlamasını takip eden 10 gün içinde alan değişikliği de yapabilirler.
5. Yönlendirme, öğrenci ve velisinin görüşü alınarak ilgili müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni ve rehber öğretmen tarafından yapılır (Daha önce müdür yardımcısı, sınıf öğretmeni ve velisi)
6. Spor alanları, şartları uygun olan okullarda öğretime açılır.

7. Üç yıllık liselerde onuncu sınıftan, dört yıllık genel lise türü okullarda on birinci sınıftan sonraki sınıflarda not şartına bakılmaksızın isteyen öğrenci, belirtilen süre içinde alanının değiştirebilir. Buradan çıkarılacak önemli bir nokta, onuncu sınıfta herhangi bir nedenle alan değiştirebilmelerine imkan tanınması öğrencilere geçiş imkanı tanımakla birlikte “sorunlu-yetenekli” öğrencilerin de spor bölümlerine kaymasını kolaylaştırmaktadır.

Spor Bölümünü, onuncu sınıfta seçen yada herhangi bir nedenle alan değiştirip gelen öğrencilere uygulanan ders programı şöyledir: Programda ortak kültür derslerinin yanı sıra alan dersleri ve alan dersleri ile ilgili seçmeli derslere yer verilmiştir. Lise iki ve lise üçüncü sınıfta alan dersleri içinde yer alan Beden Eğitimi (2), Spor (6) toplam 8'er saattir.

Spor bölümlerinin kendine özgü bir öğretim programı ve basılı ders gereçleri var mıdır? Bazı uzmanlık gerektiren alan seçmeli derslerinde Beden Eğitimi öğretmenleri yeterli midir? Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2001 yılı eğitim programları ile ilgili internet sayfalarında lise spor alanı bölüm seçmeli dersleri Spor Psikolojisi, İnsan Anatomisi, Antrenman Bilgisi, Spor ve beslenme, Halk oyunları ve spor yönetimi ve Organizasyonu dersleri öğretim programları kabul edilerek uygulanmaya başlandığı ifade edilmektedir (M.E.B.,2001).

İkincisi sahip oldukları veya spor bölümünde kazandıkları nitelikler ile BESYO yada Eğitim Fakültelerinin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümlerini tercih eden öğrenciler, bu yükseköğretim programlarının istedikleri nitelikleri taşımakta mıdır? Bu kurumlar söz konusu öğrencilerin niteliklerini yeterli buluyor mu? Ortaöğretim kademesinde spor bölümlerinden mezun olanlar için; yükseköğrenime giriş şartlarının bulunduğu 2001 ÖSS kılavuzunda yer alan bilgilere ek olarak, 2001 ÖSS kitapçığında, aynı alandan ve diğer alanlardan gelenlerin ÖSS puan katsayısı 0.52 iken 2002 ÖSS kitapçığında aynı alandan gelenlerin ÖSS puan katsayısı 0.55, diğer alanlardan gelenlerinki 0.72'ye çıkarılmıştır.

Spor, bireyin biyolojik, toplumsal ya da ekonomik gereksinimlerini karşılayan bir davranış biçimidir. Spor bölümünü seçen / seçilen öğrencilerin lise yıllarında veya bir meslek olarak sporu seçtikleri taktirde kazançlarının diğer akranlarına göre daha fazla olduğu söylenebilir. Sporun artılarından yararlanan sağlıklı bir toplum oluşturmanın ve sporda başarılı olmanın yollarından biri de sporcu gençliği tanımaktır. Dolayısıyla bu araştırma ile ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin nitelikleri incelenmiş ve sporcu gençliğin daha iyi tanınmasına katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bu çalışmadan elde edilen sonuçların, ortaöğretim kurumlarında açılmış olan spor bölümlerinin işlevselliğinin ve üniversiteye yönelik amaçları gerçekleştirme faaliyetlerinin anlaşılmasına katkı sağlayacağı söylenebilir.

Ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin niteliklerinin incelenmesi amacıyla alt problemler doğrultusunda geliştirilen hipotezler şöyledir:

1.Öğrencilerin; cinsiyete göre yaşı, boy, kilo, halen devam ettiği sınıf ve sınıf tekrar durumu; anne-babanın eğitim durumu, anne-babanın mesleğine ilişkin özellikleri farklılık göstermektedir. 2. Öğrencilerin cinsiyeti ile;spor bölümünü seçme nedeni, ilgilendikleri spor dalı ve spora zaman ayırma süresi, ailelerinin spor yapmalarına desteğine ilişkin görüşleri, diğer öğrencilerin spor bölümü öğrencilerine karşı bakış açıları, derslerde karşılaştığımız sorunlar ve eksiklikler arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Araştırma ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrenciler ve Antalya il merkezindeki spor bölümü olan ortaöğretim okulları ile sınırlıdır. Ayrıca öğrencilerin akademik başarı durumları dikkate alınmadığı için araştırma bulguları ankete verilen cevaplar ile sınırlıdır.

YÖNTEM:

Bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketten elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS For Windows paket programından yararlanılarak bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığı incelenmiştir. Ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin niteliklerinin incelenmesi amacıyla 1999-2000 eğitim-öğretim yılı güz döneminde çalışmalara başlanmıştır. Ön çalışmanın yapıldığı bu okulda; okul yöneticileri ve çeşitli branş öğretmenleri, Beden eğitimi öğretmenleri ve bu bölümdeki öğrenciler ile spor bölümü hakkında görüşmeler yapılmıştır. Görüşler doğrultusunda anket formu geliştirilmiş ve BESYO'da uzman görüşüne sunulmuştur. Yapılan eleştiri ve öneriler doğrultusunda anket formuna son şekli verilmiştir. Uygulama 06.11.2000 tarihinden itibaren bir hafta boyunca sürmüştür. Antalya il merkezinde uygulamanın yapıldığı tarihte spor bölümü olan 6 okul vardı. Ancak bunlardan Gazi Lisesi ön çalışmalardan dolayı gerçek uygulamanın dışında tutulmuştur. Araştırmaya alınan beş lisede lise 2. sınıfta 210 kişi ve lise 3. sınıfta 125 öğrenci öğrenimlerini sürdürmektedir. Uygulamada 297 öğrenciye ulaşılabilmiş ve değerlendirmeye 278 öğrenci alınmıştır.

BULGULAR

Ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin niteliklerini incelemeyi amaçlayan bu çalışmada elde edilen bulguların bazılarına ait tablo ve açıklamalar aşağıda verilmiştir. Araştırmaya katılan kız öğrencilerin oranı %33,1 ve erkek öğrencilerin oranı %66,9'dur. Araştırmada istatistik değerlendirmeye alınan toplam öğrenci sayısı 278 kişidir

Tablo 1: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Spor Bölümünü Kimin İsteğiyle Seçtiklerine Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Seçim				TOPLAM	
	Kendim		Aile, okul, B.E. Ö, Arkadaş			
	F	%	f	%	F	%
Kadın	89	96,7	3	3,3	92	100,0
Erkek	172	92,5	14	7,5	186	100,0
Toplam	261	93,9	17	6,1	278	100,0

χ^2 : 1,951

sd: 1

Fisher's Exact Test S: 0,193

Tablo 1'de öğrencilerin spor bölümünü kimin isteğiyle seçtikleri sorulmuştur. Tabloya göre kız ve erkek öğrencilerin %93,9'u kendi istekleriyle seçtiklerini ifade etmişlerdir. Kızlarda (%96,7) ve erkeklerde (%92,5) oldukça yüksektir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 2: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Asıl Tercih Ettikleri Bölüme İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Asıl Tercih						TOPLAM	
	TM-FM-TS-YD		Spor		Kararsız			
	f	%	F	%	f	%	f	%
Kadın	8	8,7	35	38,0	49	53,3	92	100,0
Erkek	50	26,9	49	26,3	87	46,8	186	100,0
Toplam	58	20,9	84	30,2	136	48,9	278	100,0

χ^2 : 13,076

sd: 2

p: 0,001

Tablo 2'de spor bölümünü başkalarının isteğiyle tercih eden öğrencilerin asıl tercihlerinin ne olduğuna ilişkin görüşleri verilmiştir. Tabloya göre kız ve erkek öğrencilerin %48,9'u kararsızdır. Öğrencilerin ancak %30,2'si asıl tercih ettikleri bölümün gerçekten spor bölümü olduğunu belirtmişlerdir. TM-FM-TS-YD bölümlerini tercih edenlerin (gözlenen değer 5'den küçük olduğu için seçenekler birleştirildiğinden) oranı ise %20,9'dur. Cinsiyet açısından bakıldığında; kızların %38'i, erkeklerin %26,3'ü spor bölümünden memnundur. Erkek öğrencilerin %26,9'u ayrıca TM-FM-TS-YD bölümlerinden birini tercih etmek istemektedir. Kızlarda ise bu oranın oldukça düşük olduğunu görmekteyiz (%8,7). Erkek öğrencilerin yaklaşık yarısı kararsız, kalan yarısının bir kısmı spor bölümünden memnun bir kısmı ise TM-FM-TS-YD bölümlerinden birini istemektedir. Buradan önemli bir nokta ortaya çıkmaktadır; öğrenciler Tablo 2'de spor bölümünü kendi istekleriyle tercih ettiklerini belirtmelerine rağmen %50'si kararsızdır. Yaklaşık olarak %20'si diğer bölümleri, %30'u spor bölümü tercih

etmeyi düşlemektedir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Spor Bölümünü Seçme Nedenine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Spor Bölümünü Seçme Nedeni								TOPLAM	
	Profesyonel		Kolay, ilgili		B.E.Ö.		Başka			
	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Kadın	15	16,3	16	17,4	56	60,9	5	5,4	92	100,0
Erkek	56	30,3	46	24,9	76	41,1	7	3,8	185	100,0
Toplam	71	25,6	62	22,4	132	47,7	12	4,3	277	100,0

χ^2 : 11,645 sd: 3 p: 0,009

Tablo 3’de öğrencilerin spor bölümünü seçme nedenleri sorulmuştur. Tabloya göre öğrencilerin %47,7’si spor bölümünü, B.E. Öğretmeni olmak için seçtiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %25,6’si profesyonel sporcu, %22,4’ü spor bölümünün dersleri kolay olduğu ve spora ilgi duyduğu için, %4,3’ü ise başka (hakem olmak, sınıfta kalmak vb.) nedenler bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin %60,9’u, erkek öğrencilerin %41,1’i B.E.Ö. / BESYO istiyorlar. Kız öğrencilerin yaklaşık %16,3’ü profesyonel sporcu olmak isterken, erkeklerde bu oran iki katına çıkmaktadır. Yine spor bölümünü kolay olduğu ve spora ilgi duyduğu için seçenlerin oranı kızlarda %17,4, erkeklerde bu oran %24,9’dur. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Liseye Devam Etmeye Zorlayan Kişilerin olup Olmadığına İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Kişiler						TOPLAM	
	Ailem, Çevrem		Kendim		Diğer			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	6	6,5	58	63,0	28	30,4	92	100,0
Erkek	44	23,7	96	51,6	46	24,7	186	100,0
Toplam	50	18,0	154	55,4	74	26,6	278	100,0

χ^2 : 12,252 sd: 2 p: 0,002

Tablo 4’de öğrencilere cinsiyete göre liseye devam etmeye zorlayan kişilerin olup olmadığına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Tabloya göre öğrencilerin %55,4’ü liseye kendi isteğiyle devam ettiklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %26,6’sı diğer kişilerin (arkadaş, öğretmen vb.) %18’i aile ve çevreyi liseyi bitirmek için zorladıklarını belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %63’ü, erkek

öğrencilerin %51,6'sı liseyi kendi istekleriyle okumaktadır. Kız öğrencilerin %30,4'ü, erkeklerin ise yaklaşık %24'ü diğer kişileri zorlayıcı olarak görmektedir. Erkek öğrencilerin ise yaklaşık %25'i ise aile ve çevreyi sorumlu tutmaktadır. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$).

Tablo 5: Öğrencilerin Cinsiyetine göre “Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Olmasaydı, Hangi Meslek Dalında Eğitim Görmek İstersiniz?” Sorusuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Meslek Dalları										TOPLAM	
	S.Meslek Tur., Müz.		B.E.Ö. Futbolcu		İktisat-İşletme,bi l.		Polis, asker		Diğer			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	13	14,1	29	31,5	8	8,7	18	19,6	24	26,1	92	100,0
Erkek	28	15,1	90	48,4	9	4,8	23	12,4	36	19,4	186	100,0
Toplam	41	14,7	119	42,8	17	6,1	41	14,7	60	21,6	278	100,0

$\chi^2: 9,079$

sd: 4

p: 0,059

Tablo 5’de öğrencilere Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) olmasaydı, hangi meslek dalında eğitim görmeyi tercih edeceklerine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Tabloya göre öğrencilerin %42,8’i B.E.Ö./Profesyonel sporcu olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %21,6’sı diğer (uluslar arası ilişkiler, hukuk,doktor vb.) alanları düşünebileceklerini belirtmişlerdir. Yine %14,7’si serbest meslek,turizm,müzik alanlarında okumayı; diğer %14,7’si ise polis akademisi,askeri okulları; %6.1’i ise iktisat,işletme,bilgisayar mühendisliği alanlarında eğitim almayı istemektedir. Kız öğrencilerin %31,5’i, erkeklerin ise %48,4’ü B.E.Ö. /Profesyonel sporcu olmak istediklerini belirtirken diğer taraftan kız ve erkek öğrenciler diğer seçeneğinde belirtilen meslek gruplarına da eğilim göstermektedir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 6: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Üniversite Eğitimi Almak İstedikleri Bölüme İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Üniversite Eğitimi						TOPLAM	
	Kararsız		Yetenek		Söz-Say-EA-YD			
	F	%	f	%	f	%	F	%
Kadın	8	8,8	59	64,8	24	26,4	91	100,0
Erkek	8	4,3	125	67,6	52	28,1	185	100,0
Toplam	16	5,8	184	66,7	76	27,5	276	100,0

$\chi^2: 2,234$

sd: 2

p: 0,327

Tablo 6’da öğrencilere spor bölümünden mezun olduklarında üniversite eğitimi almak istedikleri takdirde hangi bölümü tercih edersiniz? Sorusuna ilişkin

görüşleri alınmıştır. Tabloya göre öğrencilerin %66,7'si yetenek sınavıyla öğrenci alan fakülteler / yüksekokulları; 27,5'i sözel, sayısal, eşit ağırlıklı, yabancı dil puanlarıyla öğrenci alan bölümleri tercih edebileceklerini; %5,8'i ise kararsız olduğunu belirtmişlerdir. Kız öğrencilerin %64,8'i, erkeklerin ise %67,6'sı sözel, sayısal, eşit ağırlıklı veya yabancı dil alanında eğitim görmek istemektedir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7: Öğrencilerin Cinsiyete Göre En Çok İlgilendiği Spor Dalına İlişkin Görüşleri

CİNSİYET	Spor Dalı				TOPLAM	
	Bireysel		Takım			
	f	%	f	%	F	%
Kadın	62	67,4	30	32,6	92	100,0
Erkek	163	87,6	23	12,4	186	100,0
Toplam	225	80,9	53	19,1	278	100,0

$\chi^2: 16,347$

sd: 1

p: 0,000

Tablo 7'de öğrencilerin en çok ilgilendikleri spor dalına ilişkin görüşleri alınmıştır. Tabloya göre öğrencilerin %80,9'u bireysel sporlarla; %19,1'i takım sporlarıyla ilgilenmektedir. Bireysel sporlar arasında en popüler olanlar atletizm, judo-tekvando iken takım sporlarında futbol, basketbol ve voleybol popülerliğini korumaktadır. Kız öğrencilerin %67,4'ü, erkeklerin ise %87,6'sı bireysel sporlarla ilgilenmektedir. Kız öğrencilerin %32,6'sı erkek öğrencilere kıyasla (%12,4) takım sporlarıyla daha fazla ilgilenmektedir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Sıklıkla Gittikleri Spor Merkezine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Spor Merkezleri										TOPLAM	
	Okul Takımı		Amatör		Özel Kurs Özel Klüp		Kendisi spor yapıyor		Spor Merkezi ne gitmiyolar			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	21	23,6	6	6,7	33	37,1	22	24,7	7	7,9	89	100,0
Erkek	36	20,1	41	22,9	47	26,3	51	28,5	4	2,2	179	100,0
Toplam	57	21,3	47	17,5	80	29,9	73	27,2	11	4,1	268	100,0

$\chi^2: 16,429$

sd: 4

p: 0,002

Tablo 8'de öğrencilere okuldan sonra boş zamanlarında sıklıkla gittiği spor merkezi/kulüp olup olmadığına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Tabloya göre

öğrencilerin %29,9'u özel kurs,özel kulüp; %27,2'si spor merkezi/kulübe gitmiyor ama kendisi spor yapıyor; %21,3'ü okul takımında; %17,5'i amatör kulüplerde; %4,1'i herhangi bir spor merkezine gitmediğini bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin %37,1'i ve erkeklerin %26,3'ü özel kurs,özel kulüplere devam etmektedir. Kızların %23,6'sı ve erkeklerin %20,1'i okul takımına girmiştir. Ayrıca erkeklerin %22,9'u amatör bir takımda görev almıştır. Kızların %24,7'si ve erkeklerin %28,5'i herhangi bir yere gitmeden kendisi spor yapmaktadır. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 9: Öğrencilerin, Cinsiyete Göre Ailelerinin Spor Yapmalarına Destek Verip Vermediklerine İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Aile Desteği						TOPLAM	
	Karışmaz, Bazen karşı		İmkan sunar		Bana bırakırlar			
	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	17	18,5	41	44,6	34	37,0	92	100,0
Erkek	38	20,4	87	46,8	61	32,8	186	100,0
Toplam	55	19,8	128	46,0	95	34,2	278	100,0

χ^2 : 0,496

sd: 2

p: 0,781

Tablo 9'da öğrencilere ailelerinin spor yapmalarına destek verip vermediklerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Tabloya göre öğrencilerin %46'sı "her türlü imkanı sunarlar"; %34,2'si "bana bırakırlar"; %19,8'i "karışmazlar ama bazen karşı çıkarlar" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin yaklaşık %50'si ailesinin imkan sunduğunu; yaklaşık %30'unun (%37-%32,8) ise kendisine bıraktığını belirtmektedir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Diğer Bölümdeki Öğrencilerin Spor Bölümüne Bakış Açısının Nasıl Olduğuna İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Spor Bölümüne Bakış				TOPLAM	
	Basit, Üzülür		Giyim, Sorumlu			
	f	%	f	%	f	%
Kadın	74	81,3	17	18,7	91	100,0
Erkek	142	77,2	42	22,8	184	100,0
Toplam	216	78,5	59	21,5	275	100,0

χ^2 : 0,621

sd: 1

Fisher's Exact Test p: 0,533

Tablo10'da öğrencilere okulunuzun diğer bölümlerinde okuyan arkadaşlarımızın spor bölümüne karşı bakış açısının nasıl olduğu sorulmuştur. Tabloya göre öğrencilerin %78,5'i "basit bir bölümde, öğretmenlerle samimi bir ortamda bulunduğumuzu düşünerek, kendileri de spor bölümü seçmedikleri için üzülürler"; öğrencilerin %21,5'i ise "giyim, saç ve tipimizi farklı bulurlar,

sorumluluklarımızın az olduğunu düşünürler” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin %81,3’ü ve erkeklerin %78,5’i “basit bir bölümde, öğretmenlerle samimi bir ortamda bulunduğumuzu düşünerek, kendileri de spor bölümü seçmedikleri için üzülürler” görüşünü paylaşmaktadırlar. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 11: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Spor Bölümünde Derslerde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Sorunlar										TOPLAM	
	Teorik		ÖSS		Bölüm Dersleri		Sorun yok		Başka			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	21	24,1	30	34,5	13	14,9	10	11,5	13	14,9	87	100,0
Erkek	70	39,1	43	24,0	25	14,0	14	7,8	27	15,1	179	100,0
Toplam	91	34,2	73	27,4	38	14,3	24	9,0	40	15,0	266	100,0

$\chi^2: 7,084$

sd: 4

p: 0,132

Tablo 11’de öğrencilere spor bölümünde derslerde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin %34,2’si “teorik derslere giren öğretmenler olumsuz davranmaktadır”; öğrencilerin %27,4’ü “spor bölümündeki dersler ÖSS sınavına hazırlamıyor”; %14,3’ü “bölüm derslerine gereken önem verilmiyor”; %15’i başka (gürültü, disiplin vb.) görüş bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin %34,5’i “spor bölümündeki dersler ÖSS sınavına hazırlamıyor” diye düşünürken, erkeklerin %39,1’i “teorik derslere giren öğretmenler olumsuz davranmaktadır” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin %24’ü ise her ikisini de önemli bulmaktadır. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 12: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Spor Bölümünde Gördükleri Eksikliklere İlişkin Görüşlerin Dağılımı

CİNSİYET	Eksiklikler										TOPLAM	
	Farkında değil		Eksik yok		Araç-Gereç		ÖSS ve Ders		Öğrenci			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kadın	18	20,7	11	12,6	24	27,6	32	36,8	2	2,3	87	100,0
Erkek	45	25,4	24	13,6	53	29,9	38	21,5	17	9,6	177	100,0
Toplam	63	23,9	35	13,3	77	29,2	70	26,5	19	7,2	264	100,0

$\chi^2: 10,180$

sd: 4

p: 0,038

Tablo 12’de öğrencilerin spor bölümünde gördükleri eksikliklere ilişkin görüşleri verilmiştir. Tabloya göre öğrencilerin %29,2’u “araç-gereç eksikliği, soyunma odası-oyun alanı-sınıf küçük”; öğrencilerin %26,5’i “ÖSS ve derslere önem verilmiyor, mesleki rehberlik yapılmıyor, maçlara gittiğimizde devamsızlık

problemi oluyor”; %13,3’ü eksiklik olmadığını; %7,2’si öğrenci niteliği düşük yada öğrenciye değer verilmiyor” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız öğrencilerin %36,8’i “ÖSS ve derslere önem verilmiyor, mesleki rehberlik yapılmıyor, maçlara gittiğimizde devamsızlık problemi oluyor” diye düşünürken, kızların %27,6’sı ve erkeklerin %29,9’u “araç-gereç eksikliği, soyunma odası-oyun alanı-sınıf küçük” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Kız ve erkek öğrencilerin %23,9’u spor bölümündeki eksikliklerin farkında olmadığını belirtmişlerdir. Yine erkek öğrencilerin yaklaşık %10’u öğrenciye yeterince değer verilmediğini yada öğrenci niteliğinin düşük olabileceğini ifade etmişlerdir. Cinsiyet açısından öğrencilerin görüşleri arasında istatistik olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).

TARTIŞMA

Ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin niteliklerinin incelendiği bu araştırmada, spor bölümünü bilinç olarak seçip seçmedikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmış ve öğrencilerin nitelikleri hakkında ayrıntılı bilgi toplanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler genel olarak incelendiğinde erkek öğrenciler kızların iki katıdır. Spor bölümüne erkek öğrencilerin daha çok talep ettiği söylenebilir. Öğrencilerin çoğunluğu 15-17 yaşları arasındadır. Doğal olarak normal şartlarda 7-11 ilkokul, 12-14 ortaokul, 15-17 lise çağına olmaları gerekirken okula 6 yaşında başladıkları taktirde 6-10 ilkokul, 11-13 ortaokul, 14-16 yaş lise çağına denk gelmektedir. Boy gruplarına göre çoğunluğu 1.70-1.79 cm arasındadır. Kızların yarısı 1.60-1.69 cm. ve erkeklerin yarısı 1.70-1.79 cm.dir. Erkeklerin kız öğrencilerden daha uzun boylu oldukları söylenebilir. Kızların yaklaşık yarıdan fazlası 50-59 kg ağırlığında, erkeklerin yarıya yakını 60-69 kg arasındadır. Kız öğrencilerin yarısı lise ikiye ve diğer yarısı lise üçe devam etmektedir. Erkek öğrencilerin 2/3’ü lise ikiye, 1/3’ü lise üçe devam etmektedir. Erkeklerde lise ikiye devam edenlerin sayısında görülen artışın spor bölümünün avantajlarının öğrenciler tarafından farkına varıldığının bir göstergesi olarak yorumlanabilir. Öğrencilerin çoğunluğu sınıf tekrarı yapmamıştır. Ancak sayısal anlamda lise birde tekrar yapan erkek öğrencilerin oranı kızlara oranla daha yüksek görünmektedir. Lise ikide tekrarın çok düşük olması daha da ilginçtir. Buna göre lise ikinci sınıf öğrencilerinin yaş ortalamaları 15-16’dır. Lise üçüncü sınıflarda ise öğrencilerin çoğunluğu on altı yaş ve üzeridir.

Araştırmaya katılan anne-babaların eğitim durumları karşılaştırıldığında; ilkokul mezunu annelerin yaklaşık üçte ikisi, babaların yaklaşık yarısı ilkokul mezunudur. Yüksekokul mezunu annelerin oranı yaklaşık %7, babaların yaklaşık %10’dur. Öğrencilerin annelerinin çoğunluğu ev hanımı, babaların çoğunluğu serbest meslek sahibi, emekli ve memurdur. Bulgulardan elde edilen sonuçlara göre;

Kız ve erkek öğrencilerin büyük çoğunluğu spor bölümünü kendi isteğiyle seçtikleri anlaşılmaktadır. Öğrencilerin aile ve okul çevresinden bu konuda etkilenmedikleri söylenebilir. Spor bölümünü başkalarının isteğiyle tercih ettiklerini, asıl tercihlerinin ne olduğu konusunda öğrencilerin yaklaşık yarısı kararsızdır. Öğrencilerin ancak yaklaşık %30'u asıl tercih ettikleri bölümün gerçekten spor bölümü olduğunu belirtmişlerdir. Diğer bölümleri tercih edenler gözlenen değer 5'den küçük olduğu için seçenekler birleştirildiğinden bu bölümleri isteyenlerin oranı ise yaklaşık %20'dir. Cinsiyet açısından bakıldığında; kızların erkeklere göre spor bölümünden daha fazla memnun oldukları, erkeklerin ise diğer bölümlerden birini biraz daha fazla tercih ettikleri kızlarda ise bu oranın oldukça düşük olduğunu görmekteyiz.

Öğrencilerin yaklaşık yarısı spor bölümünü, B.E.Öğretmeni olmak için seçtiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca profesyonel sporcu, spor bölümünün dersleri kolay olduğu ve spora ilgi duydukları, hakem olmak, sınıfta kalmak vb. nedenler bildirmişlerdir. Öğrencilere liseye devam etmeye zorlayan kişilerin olup olmadığına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Öğrencilerin yaklaşık yarısı liseye kendi isteğiyle devam etmektedir. Kız öğrencilerin yaklaşık %30'u, erkeklerin ise yaklaşık %25'i diğer kişileri zorlayıcı olarak görmektedir. Erkek öğrencilerin yaklaşık %25'i ise aile ve çevreyi sorumlu tutmaktadır.

Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) olmasaydı, öğrencilerin yaklaşık yarısı B.E.Ö./Profesyonel sporcu olmak, uluslar arası ilişkiler, hukuk, doktor, serbest meslek, turizm, müzik, polis akademisi, askeri okulları, iktisat, işletme, bilgisayar mühendisliği meslek alanlarında eğitim almayı istemektedir. Spor bölümünden mezun olup üniversite eğitimi almak istedikleri öğrencilerin çoğunluğu öncelikle yetenek sınavıyla öğrenci alan fakülteler / yüksekokulları; bir kısmı sözel, sayısal, eşit ağırlıklı, yabancı dil puanlarıyla öğrenci alan bölümleri tercih edebileceklerini; çok az bir bölümü ise kararsız olduğunu belirtmişlerdir.

Öğrencilerin yaklaşık %80'i bireysel sporlarla; yaklaşık %20'si takım sporlarıyla ilgilenmektedir. Bireysel sporlar arasında en popüler olanlar atletizm, judo-tekvando iken takım sporlarında futbol, basketbol ve voleybol popülerliğini korumaktadır. Bireysel sporlar ile ilgilenen erkek öğrencilerin oranı kızlara göre daha fazladır (%87,6; %67,4). Kız öğrenciler takım sporlarıyla daha fazla ilgilenmektedir. En çok ilgilendikleri spor dalına öğrencilerin çoğunluğu bir ile yedi yıl ve üzeri spora zaman ayırmaktadır. Erkek öğrenciler kızlara oranla daha uzun süre sporla ilgilenmektedir. En çok ilgilendikleri spor dalına haftada öğrencilerin yaklaşık yarısı üç-dört gün, yaklaşık %40'ı beş-altı -yedi yaklaşık %10'u bir-iki gün zaman ayırabilmektedir.

Kız ve erkekler daha çok bölgesel yarışmalara katılırken (%31,9; %42,7), daha önce hiç yarışmaya katılmayanlarda bulunmaktadır (%36,3; %23,2). Öğrencilerin sadece %8,3'ü elit düzeyde yarışmalara katılmaktadır. Öğrencilerin çoğunluğu özel kurs, özel kulübe yada spor merkezi / kulübe gitmiyor ama

kendisi spor yapmaktadır. Sadece %21,3'ü okul takımında bulunmaktadır. Kız öğrenciler özel kurs, özel klüplere yada okul takımında, erkekler ise bunun yanı sıra amatör bir takımda görev almıştır.

Ailelerinin spor yapmalarına destek verip vermedikleri hakkında öğrencilerin çoğunluğu “her türlü imkanı sunarlar” veya “bana bırakırlar” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin yaklaşık %50'si ailesinin imkan sunduğunu; yaklaşık %30'unun ise kendisine bıraktığını belirtmektedir. Diğer bölümlerde okuyan arkadaşlarının spor bölümüne karşı bakışının “basit bir bölümde, öğretmenlerle samimi bir ortada bulunduğumuzu düşünerek, kendileri de spor bölümü seçmedikleri için üzülürler”; bir kısmı ise “giyim, saç ve tipimizi farklı bulurlar, sorumluluklarımızın az olduğunu düşünürler” olduğunu bildirmişlerdir.

Spor bölümünde derslerde “teorik derslere giren öğretmenler olumsuz davranmaktadır”; “spor bölümündeki dersler ÖSS sınavına hazırlamıyor”; “bölüm derslerine gereken önem verilmiyor”; gürültü, disiplin vb. sorunlarla karşılaşmaktadır. Spor bölümünde gördükleri eksiklikler konusunda cinsiyete göre farklı görüşler bildirilmiş olup; kız öğrenciler “ÖSS ve derslere önem verilmiyor, mesleki rehberlik yapılmıyor, maçlara gittiğimizde devamsızlık problemi oluyor” diye düşünürken, kızlar ve erkeklerin yaklaşık 1/3'ü “araç-gereç eksikliği, soyunma odası-oyun alanı-sınıf küçük” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Kız ve erkek öğrencilerin bir kısmı ise spor bölümündeki eksikliklerin farkında olmadığını söyleyebiliriz.

Ortaöğretim kademesinde spor bölümüne devam edenler ile BESYO'ya seçilen spor bölümü mezunu öğrencilerin aynı sorulara verdikleri cevaplar karşılaştırmalı olarak incelendiğinde benzer bulgulara ulaşılmıştır. Ayrıca BESYO öğrencilerinin yarısından fazlası, spor bölümünden mezun olmanın getirdiği en önemli avantajın ek puan olduğunu belirtmişlerdir (Arıkan; 2001). Spor bölümü olan dört okulda öğrencilerin boş zamanlarını nasıl değerlendirdiklerine yönelik başka bir çalışmada ise %72.8'i spor yapıyor; atletizm, basketbol ve yüzme ile ilgileniyor, gazetenin spor sayfalarını okuyor; sinema ve eğlence programlarını izliyor, pop müzik dinliyor; %25'i sigara içiyor; serbest zamanlarında %74.4'ü para getiren bir işte çalışmıyor (Kaya;2001).

Ergenlik döneminin mesleki gelişim evrelerini de göz önüne alarak (Onur;1995;461) spor bölümü öğrencilerini bekleyen gelişmeler şöyle sıralanabilir: okul değiştirmek, okulun gözdesi olmak, Beden eğitimi öğretmeni/yöneticilik... vb. bölümlerde yükseköğrenim görmek, birkaç yıl istediği bölüm için ÖSS'na girmek, askerlik, evlilik vb. seçeneklere yönelmek, işe girmek... Bu gelişmeleri doğru bir şekilde kullanabilmenin yolu öncelikle lise birinci sınıf öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının ölçülerek yetenek seçiminde göz önünde bulundurulmasıdır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Antalya il merkezinde spor bölümleri bulunan genel liselerin lise iki ve üçüncü sınıflarına devam eden öğrencilerin niteliklerini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmadan elde edilen önemli bazı sonuçlar şöyledir:

Spor bölümünü kendi istekleriyle; beden eğitimi öğretmeni olmak, profesyonel sporcu, spor bölümünün dersleri kolay olduğu ve spora ilgi duydukları, hakem olmak, sınıfta kalmamak vb. nedenler ile seçtikleri söylenebilir. Öğrencilerin yaklaşık yarısı liseye kendi isteğiyle, diğer yarısı çevrenin isteğiyle devam ediyor olması oldukça düşündürücü olup, bir önceki soruyla bağlantılı olarak değerlendirilmelidir. İlgilendikleri meslek dalları; beden eğitimi öğretmenliği / profesyonel sporcu, uluslararası ilişkiler, hukuk, serbest meslek, turizm, müzik, polis akademisi, askeri okulları, iktisat, işletme, bilgisayar mühendisliğidir. Spor bölümünden mezun olduklarında üniversite eğitimi almak istedikleri taktirde birinci sırada yetenek sınavıyla öğrenci alan fakülteler / yüksekokulları tercih edecekleri söylenebilir. Ailelerin, çocuklarını spor yapmalarına her türlü imkanı sunarak desteklemesi ve bazı noktalarda özgür bırakmalarına karşılık okulda spor bölümü dışındaki çevrenin bu öğrencilere bakış açıları ilginç bulunmuştur.

Okullarda genel olarak karşılaşılan sorun ve eksiklikler spor bölümünde de görülmüştür. Ortak kültür derslerinin yanı sıra alan derslerine giren öğretmenler ile teorik olarak işlenen derslerde sorunlar yaşandığı anlaşılmaktadır. Derslerde ÖSS'ye hazırlık yönünde bir beklenti bulunmaktadır. Ayrıca ders araç-gereç, soyunma ve oyun alanlarının yetersizliği ile mesleki rehberlik konusunda bilgi eksikliği spor bölümünün öncelikli sorunları arasında yer almaktadır.

Bu araştırma sonuçları bölüme öğrenci seçme-seçilmesinde uygulanan kriterlerin gözden geçirilerek, ortaöğretim kurumlarında açılmış olan spor bölümlerinin işlevselliği ve spora yönelik amaçları gerçekleştirme faaliyetlerini bir kez daha irdelemenin gerekliliğini ortaya koymuştur. Yükseköğrenim görmek isteyen spor bölümü öğrencilerinin mezun olduklarında ve özel yetenek sınavı ile öğrenci seçen fakülte veya yüksekokulları tercih etmeleri halinde, bu kurumlara nasıl bir potansiyel ile geldiklerini anlamamıza yardımcı olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada konu-alanı uzmanlarına ve araştırmacılara şunlar önerilmektedir: Ortaöğretim kademesinde spor bölümünü seçen öğrencilerin niteliklerini incelemeye yönelik bu araştırma sonuçları, diğer illerden elde edilen sonuçlarla karşılaştırılabilir. Ortaöğretim kademesinde öğrencilerin bu bölümü seçme nedenleri ile spor bölümüne seçilmelerinde uygulanan kriterlerin birbiriyle örtüşüp örtüşmediği daha geniş bir örneklem üzerinde yapılabilir. Bu bölümden mezunların alanla ilgili fakülte veya yüksekokullardaki performansları araştırılabilir. Spor bölümü olan okullar başta olmak üzere dokuzuncu sınıflarda

“spor bölümleri”, onuncu ve on birinci sınıflarda beden eğitimi ve sporla ilgili yüksekökol-fakülte ve bölümler hakkında bilinçlendirme ve yönlendirme seminerleri düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

Arıkan,Özlem; Ortaöğretim Kademesinde Spor Bölümünü Seçen Ve Besyo'ya Seçilen Spor Bölümü Öğrencilerinin Niteliklerinin İncelenmesi, BESYO Bitirme Tezi, Antalya, 2001

Ergün, Mustafa;Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları SPSS For Windows Ocak Yayınları,Ankara, 1995

Hürriyet Gazetesi, “Özel Yetenek Sınavı Kalkıyor”, 2 Aralık 1999, <http://www.hurriyet.com.tr/hur/99/08/02/yasam/32yas.htm>

Kaya,Gökmen; Spor Bölümünde Okuyan Lise Öğrencilerinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Faaliyetlerinin İncelenmesi, BESYO Bitirme Tezi,2001,Antalya

Milli Eğitim Bakanlığı; Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği, M. E. B. Tebliğler Dergisi, Eylül 2000-2516 sf: 792

M.E.B, “2001 Yılı Başında Milli Eğitim”;
<http://www.meb.gov.tr/Statistik/2001/Bolum6s1.htm>

Onur,Bekir;”Çocuk ve Ergen Gelişimi”İmge kitabevi Yayınları,1995,Ankara

Yükseköğretim Kurumu Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavı, ÖSS kılavuzu, Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi, Ankara, 2001

Yükseköğretim Kurumu Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavı, ÖSS kılavuzu, Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Merkezi, Ankara, 2002